

YAYIN DEĞERLENDİRME

İYİLİK YÜREK İSTER: “İYİLİK YOLUNDA ETİYOPYA”, FECR YAYINLARI: ANKARA*

(Hacı İbrahim Mutlu)

KINDNESS TAKES COURAGE: “ETHIOPIA ON THE PATH OF KINDNESS”

Hacı İbrahim Mutlu (2018), İyilik Yürek İster: “İyilik Yolunda Etiyopya”, Ankara: Fecr Yayınları

Zafer SARI**

Bu çalışmada 2017 yılında Ankara Fecr Yayınları tarafından basılan *İyilik Yolunda Uzaklar Yakın* eseri ile Türkiye Yazarlar Birliği tarafından gezi dalında yılın en iyi eseri ödülünü alan Hacı İbrahim Mutlu'nun ikinci eseri olan *İyilik Yürek İster: “İyilik Yolunda Etiyopya”* adlı kitabı ele alınmaktadır. 17 bölüm ve 208 sayfadan oluşan söz konusu eser 2018 yılında yine Fecr Yayınları tarafından basılmıştır.

Yazar kitabını kendi deyimiyle “İyilik Meşalesini” kendinden sonra da en ücra, en mazlum coğrafyalara taşıyacaklarına emin olduğu evlatlarına, torunlarına ve gelecek nesillerine adanmıştır. Yazarın dile getirdiği bu ithaf kısmının ardından yazarla 90'lı yıllardan beri tanışıklığı olan ve kendisini yazarın iyilik yolunda birlikte mesafeler kat ettiği bir yol arkadaşı olarak tanımlayan Selim Cerrah tarafından yazılan kitap takdimi ve Hulusi Gölpinar tarafından kaleme alınan aslında kitabın ana temasının da bir özeti sayılabilecek *Afrika Erenleri* şiiri yer almaktadır.

Bu takdimde aynı zamanda Mutlu'nun yakın arkadaşı olan Cerrah yazarın İsmet Özel'in *Mataramda Tuzlu Su* adlı şiirinden esinlenerek “Kendini uzun yola çıkmaya hükümlü saymış” biri olarak tanımladığını belirtmektedir. Nitekim yazar kitaba kendi doğum anını anlatarak başlamış ve babasının onu ilk gördüğünde söylediği dua ve nasihat şeklindeki sözlerinin rehberliğinde birçok seyahate çıkmış, gözlem ve deneyimlerini bize aktarmıştır. Kitabın 131. sayfasında yer alan “İnsanların en hayırlısı insanlara faydalı olandır” hadisini kendisine düstur edinen Mutlu, bu seyahatlerde kutlu bir iyilik yolunda olduğunu vurgulamakta ve buradan yola çıkarak

* Geliş Tarihi: 28.03.2023, Kabul Tarihi: 08.06.2023. DOI: 10.54132/akaf.1272763

** Öğr. Gör. Dr. Zafer SARI, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Yabancı Diller Bölümü, e-mail: zafer.sari@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2318-4941

adlandırdığını düşündüğümüz *İyilik Yürek İster: “İyilik Yolunda Etiyopya”* adlı eseri okuyucusunun beğenisine sunmaktadır.

Kitapta yalın ve samimi bir dil kullanılmış ve öyküleyici anlatım biçimi benimsenmiştir. Olay örgüsü birinci ağızdan aktarılmaktadır. Deyim ve atasözlerine sık bir biçimde yer verilmiştir. Yazar Kur’an’dan ve Necip Fazıl, İsmet Özel, Cahit Zarifoğlu ve Nurettin Topçu gibi ünlü şair ile yazarlardan alıntılar yaparak kendi düşüncelerini destekleyici bir tavır içine girmiştir. Bu yazarlara duyduğu yakınlıktan Mutlu’nun muhafazakâr görüş ve üslup benimsediği söylenebilir. Bu alıntılar okuyucu için yeni şair ve yazarlarla tanışma açısından bir vesile oluşturmaktadır. Kitabın bölümler halinde olması akılda kalıcılığı ve sürekliliği artırmıştır. Zaman zaman yer verilen çizimler ise olay örgüsünün ve karakterlerin hedef kitlenin zihninde anlamlandırılmasına yardımcı olmuş fakat bir diğer yönüyle de hayal gücüne gem vurmıştır.

Kitapta Batı’nın Afrika ülkeleri üzerine nasıl ve hangi yollarla yayıldığı Etiyopya üzerinden anlatılarak gösterilmiştir. Ülkede bulunan doğal kaynakların yerel halkın ve insanlığın çıkarına sunulması bahanesiyle emperyalist güçler tarafından bölgenin maddi ve manevi anlamda işgaline değinilmiştir. Küresel sermayenin sivil toplum örgütlerinin arkasına sığınarak yardım eli götürdüğü Afrika’da yürüttüğü projeler ve misyonerlik çalışmalarından bahsedilmektedir. Tüm bu durumların yarattığı toplumsal çatışmalar ve bozulan ekolojik dengeler gibi konulara da yer verilmiş, 15. yüzyıldan bu yana klasik kölelikten modern köleliğe evrilen Afrika sömürgeciliği realitesi vurgulanmıştır. Böylelikle okuyucunun konu hakkında genel bir fikir sahibi olması sağlanabilmektedir.

Eserde Mutlu ve arkadaşlarının kendilerinden yardım isteyen bir grup yerli halkla yabancı bir maden şirketinin Etiyopya’da tam da bir önceki paragrafta anlatılan faaliyetlerine karşı birlikte sergiledikleri başkaldırı esnasındaki anılarına yer verilmiştir. Kitabın arka kapağında yer alan yazıda bu başkaldırı şu şekilde açıklanmaktadır: Yoksul insanların yalnızca karnı değil akıl ve gönü de doyurulmalı; dünyada var olan olaylara yalnızca ekonomik olarak bakılmamalı; en yakınından başlanılarak uzak coğrafyalara da temel ihtiyaçlar dışında ilim, bilim ve farklı ve sağlam bakış açıları da taşınmalı; gelecek nesillere yerli, milli ve bağımsız olarak sömürgeye karşı durulması gerektiği hatırlatılmalıdır. Bu çerçevede Afrika’da gerek devlet eliyle gerekse bireysel ya da örgütsel olarak Batı’nın aksine işler yapan ülkemizin faaliyetleri övgüyle anlatılmış ve Afrika-Türkiye ilişkilerinin bu coğrafya için önemine vurgu yapılmıştır. Bu ilişkilerin her iki ülkeye ait bireylerin gözünden aktarılması objektifliği artırmıştır.

Ülkeler arası tarihe (bağımsızlığın kazanılması), kültürel benzerlikler ve ortak değerlere (İslam dinine) yer verilerek Türk elinin yardımıyla maden şirketinin yenilgisi coşkulu bir dille anlatılarak okuyucu ile Afrika arasında gönül bağı kurulmaya çalışılmıştır. Yazarın böylelikle yaşam felsefesini ve amacını hitap ettiği kitleye

aktivist bir şekilde empoze etmeye çalıştığı eser Afrikalı bir çocuğun kendinden emin “Bunu parçaladık, sıradaki gelsin” cümlesiyle sona ermektedir.

Sonuç olarak eserin baskı sayısını referans aldığımızda yazarın hedeflediği geniş kitlelere henüz sesini duyurmadığını görmekteyiz. Yazarın muhafazakâr bir tavır içinde olmasının da bu duruma bir hayli etki ettiğini düşünmekteyiz. Kullanılan dilin yalın ve samimi olması esere sıcak bir hava katsa da eserin edebi yönü oldukça zayıf kalmaktadır. Belki de bu durumun kendisi de farkında olan yazarın bahsi geçen şair ve yazarlardan birçok alıntı yapması edebi olarak kitabı zenginleştirmek istemesindenidir. Ayrıca bu durum özgün bir eser oluşturmanın önünde bize göre bir engel teşkil etmektedir.

Anılardan oluşan bu eser bir gezi yazısı niteliği de taşımaktadır. Nijer, Çad, Yemen ve Kenya gibi Afrika ülkeleri ile özellikle Etiyopya seyahati yapmak isteyenler için bir rehber niteliğindedir. Yazarın 1998 ve 2018 Etiyopya’ındaki anılarını sırasıyla anlatması ülkedeki sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerin ve bu alanlardaki değişimlerin okuyucu tarafından karşılaştırmasına olanak sağlamıştır.

Eserde Afrika sömürgeciliğinin çarpıcı bir şekilde tarihsel olarak gözler önüne serilmesi okuyucuda bir şok etkisi yaratmaktadır. Sömürgecilik ve bağımsızlık kavramlarının ülkemizin de bağımsızlık savaşına değinilerek yapılması okuyucunun empati duygusunu oldukça uyarmaktadır. Bireysel, kurumsal ve devlet eliyle yapılan yardımların ve olumlu etkilerinin övgüyle etkili anlatımı okuyucuyu eyleme geçme konusunda teşvik etmektedir. Türkiye-Afrika ilişkilerine değinerek yer yer siyasi izler de taşıyan eseri okuduğumuzda yazarın eseri yazmaktaki amacına ulaşmış olduğunu görmekteyiz.

